EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.5.2013
COM(2013) 309 final

2013/0161 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu seisukoht Maailma Kaubandusorganisatsiooni TRIPS-nõukogus seoses vähim arenenud riikidest liikmete taotlusega üleminekuperioodi pikendamise kohta TRIPS-lepingu artikli 66 lõike 1 kohaselt

SELETUSKIRI

1. SISSEJUHATUS

Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) vastuvõtmisel 1994. aastal vabastati vähim arenenud riigid pärast kõigile WTO liikmetele võimaldatud üheaastast vabastusperioodi lepingu artikli 66 lõike 1 alusel kümneks aastaks enamikust TRIPS-lepingust tulenevatest kohustustest. Samas artiklis on sätestatud ka selle ajavahemiku täiendava pikendamise võimalus nõuetekohaselt motiveeritud taotluse esitamisel. 2005. aastal pikendati kohustustest vabastamist vähim arenenud riikide asjaomase taotluse esitamise järel nõuetekohaselt 1. juulini 2013.

Pidades silmas lähenevat tähtaega, esitas Haiti vähim arenenud riikide rühma nimel 5. novembril 2012 ametliku taotluse üleminekuperioodi pikendamiseks (vt WTO dokument IP/C/W/583). Selmet küsida konkreetset aastates välja arvutatud pikendust, taotles vähim arenenud riikide rühm seekord vabastust seniks *“ … kuni nad lakkavad olemast vähim arenenud riikidest liikmed.”*[1]

Järgmisena on esitatud ülevaade vähim arenenud riikide rühma taotluse tagamaadest.

2. ÜLEVAADE

TRIPS-lepingu preambulis tunnistatakse vähim arenenud riikide erivajadust maksimaalse paindlikkuse järele õigusaktide ja eeskirjade rakendamisel riikide piires. Eesmärk on neile kindla ja elujõulise tehnoloogilise baasi loomise võimaldamine. Samuti anti preambuli järgi vähim arenenud riikidele alates 1995. aastast kümme aastat aega suurema osa TRIPS-lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks. Kuna üleminekuperioodi võis konkreetse taotluse alusel pikendada, palusidki vähim arenenud riigid 2005. aastal ajapikendust 15 aastat ning said viimaks 7,5-aastase pikenduse lõpptähtajaga 1. juuli 2013. Vahepeal oli 2001. aasta Doha deklaratsiooniga, mis käsitles TRIPS-lepingut ja rahvatervist, vähim arenenud riikidele patendieeskirjade ning farmaatsiatoodete andmekaitse eeskirjade täitmiseks ettenähtud perioodi juba pikendatud kuni aastani 2016.

2005. aastal vastuvõetud otsusega tipnenud aruteludes TRIPS-lepingust tulenevate kohustuste täitmise tähtaja pikendamise kohta kerkis ühe küsimusena esile see, kas pikendust tuleks anda riigi- või rühmapõhiselt. Lõpliku kokkuleppe kohaselt anti pikendust kõigile vähim arenenud riikidele kui rühmale. Kui TRIPS-nõukogu leppis 2005. aastal pikendamises kokku, töötas ta ühtlasi välja menetluse, mille abil vähim arenenud riigid saavad rakendada TRIPS-lepingut oma riigisisese intellektuaalomandirežiimi kohaselt. TRIPS-nõukogu kutsus vähim arenenud riike üles määrama kindlaks oma esmavajadused seoses tehnilise ja rahanduskoostööga ning palus arenenud riikidel nimetatud vajaduste rahuldamisel abi pakkuda. Nõukogu kutsus ka üles tugevdama koostööd Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) ja muude asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega. Rõhutati iga vähim arenenud riigi üksikuid prioriteete ning nende vajaduste tulemusliku rahuldamise tagamist.

Tunnistades intellektuaalomandi kasulikkust arengule, deklareerisid ministrid Dar es Salaamis Aafrika piirkondlikul ettevalmistaval kohtumisel 2013. aasta märtsis enne ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu iga-aastast ministritepoolset läbivaatamist näiteks järgmist: „Aafrika poliitikakujundajad peaksid kahekordistama jõupingutusi selle nimel, et töötada välja oma õiguslikud ja poliitilised raamistikud, sealhulgas intellektuaalomandiõigus ja

[1] Vähim arenenud riikide teatises on TRIPS-nõukogu otsuse tekst kavandatud järgmises sõnastuses: „Vähim arenenud riikidest liikmetelt ei nõuta nõuda lepingu sätete kohaldamist, välja arvatud artiklid 3, 4 ja 5, seni, kuni nad lakkavad olemast vähim arenenud riikidest liikmed.”

intellektuaalomandialased tegevuspõhimõtted, et vallandada piirkonna seni kasutamata potentsiaal.” TRIPS-lepingu sätete rakendamise edasilükkamine võib seega takistada vähim arenenud riikide kasvupotentsiaali. Määramata tähtaeg võib üldse kaotada igasuguse soovi rakendamiseks midagi ette võtta. Kuid on selge, et mõni vähim arenenud riik on rakendamisega teistest kaugemale jõudnud. Seda arvestades on määratud tähtajaga pikendamine vastuvõetav. Määratud tähtajaga pikendamisega peaks kaasnema ka täiendav sihtotstarbeline tehniline abi, mida EL on seni ka olulisel määral pakkunud. Lisaks oleks kasu rakendamise seisu ulatuslikust analüüsist iga vähim arenenud riigi territooriumil, et saada olukorrast selgem pilt ning võimaldada anda tulemuslikku abi vastavalt prioriteetidele.

Et arutelu WTOs teemast kõrvale ei kalduks, peaks kohustustest vabastamise pikendamise uus otsus põhinema 2005. aastal vastuvõetud otsuse üldisel struktuuril. Nimelt kohustusid vähim arenenud riigid jätkama intellektuaalomandi kaitsmist samal tasemel, mis valitses nende riigis üleminekuperioodilgi. Lisaks tuleks praegu vastuvõetavat otsust, mis käsitleb vähim arenenud riikide üldist vabastamist TRIPS-lepingu rakendamisest, käsitada eraldiseisvana TRIPS-nõukogu 27. juuni 2002. aasta otsusest üleminekuperioodi pikendamise kohta vähim arenenud riikide teatavate farmaatsiatoodetega seotud kohustuste puhul.”

3. SOOVITUS

Vastuseks vähim arenenud riikide rühma taotlusele soovitab komisjon Euroopa Liidu Nõukogul võtta liidu nimel järgmine seisukoht: vähim arenenud riikidest liikmetelt ei tuleks nõuda TRIPS-lepingu sätete kohaldamist, välja arvatud artiklid 3, 4 ja 5, ajavahemiku jooksul, mille kestus ei ületa 2005. aastal lubatud pikendust, või kuni kuupäevani, mil nad lakkavad olemast vähim arenenud riikidest liikmed, olenevalt sellest, kumb kuupäev saabub varem. Sel ajal tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta TRIPS-lepingu rakendamise eri etappe kõigis vähim arenenud riikides ning seda, kuidas paremini anda tehnilist abi, et puudujäägid likvideerida, keskendudes kõige otsesemat kasu andvatele valdkondadele. Kõnealusel pikendusperioodil ei tohiks vähim arenenud riigid vähendada intellektuaalomandi kaitse senist taset TRIPS-lepinguga sätestatud standarditest madalamale.

2013/0161 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu seisukoht Maailma Kaubandusorganisatsiooni TRIPS-nõukogus seoses vähim arenenud riikidest liikmete taotlusega üleminekuperioodi pikendamise kohta TRIPS-lepingu artikli 66 lõike 1 kohaselt

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 4 ja artikli 218 lõiget 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) 5. novembril 2012 esitas Haiti vähim arenenud riikide rühma nimel ametliku taotluse üleminekuperioodi pikendamiseks seoses Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) rakendamisega lepingu artikli 66 lõike 1 kohaselt.

(2) Kehtiv üleminekuperiood vastavalt 29. novembri 2005. aasta (IP/C/40) TRIPS-nõukogus kokku lepitud otsusele pidi lõppema 1. juulil 2013.

(3) TRIPS-lepingu artikli 66 lõikes 1 on sätestatud, et TRIPS-nõukogu „pikendab kõnealust tähtaega vähim arenenud riigist liikme nõuetekohaselt motiveeritud taotluse esitamisel”.

(4) Intellektuaalomandi kaitse on sotsiaal-majandusliku kasvu edendamise peamine tegur, nagu tunnistasid ministrid Dar es Salaamis Aafrika piirkondlikul ettevalmistaval kohtumisel 2013. aasta märtsis enne ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu iga-aastast ministritepoolset läbivaatamist, milles kutsuti üles kahekordistama jõupingutusi õiguslike ja poliitiliste raamistike väljatöötamiseks näiteks ka intellektuaalomandi puhul.

(5) Vähim arenenud riikidest liikmete edasijõudmise tempo ja ulatus WTO TRIPS-lepingu rakendamisel on olnud erinev.

(6) Intellektuaalomandi vallas on mitu vähim arenenud riiki üht-teist olulist juba ette võtnud, kuid endiselt tuleb arvesse võtta seda, et vähim arenenud riikidel on erivajadused ja -nõudmised ning nad seisavad jätkuvalt silmitsi majandus-, finants- ja haldusprobleemidega, mistõttu vajavad nad TRIPS-lepingu sätete rakendamisel lisaaega ja paindlikku suhtumist.

(7) Seetõttu on vaja pikendada WTO vähim arenenud riikidest liikmete üleminekuperioodi seoses TRIPS-lepingu rakendamisega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Seisukoht, mille Euroopa Liit võtab Maailma Kaubandusorganisatsiooni TRIPS-nõukogus seoses vähim arenenud riikidest liikmete taotlusega üleminekuperioodi pikendamise kohta TRIPS-lepingu artikli 66 lõike 1 kohaselt, on järgmine: vähim arenenud riikidelt ei tuleks nõuda TRIPS-lepingu sätete kohaldamist, välja arvatud artiklid 3, 4 ja 5, ajavahemikul, mille kestus ei ületa 2005. aastal lubatud pikendust, või kuni kuupäevani, mil nad lakkavad olemast vähim arenenud riikidest liikmed, olenevalt sellest, kumb kuupäev saabub varem.

2. Kõnealusel pikendusperioodil ei tohiks vähim arenenud riigid vähendada intellektuaalomandi kaitse senist taset TRIPS-lepinguga sätestatud standarditest madalamale.

3. Sel perioodil tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta TRIPS-lepingu rakendamise eri etappe kõigis vähim arenenud riikides ning seda, kuidas paremini anda tehnilist abi ja rakendada suutlikkuse suurendamise programme, et puudujäägid likvideerida, keskendudes kõige otsesemat kasu andvatele valdkondadele.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja